

2024-2026

MALİYYƏ SEKTORUNUN İNKİŞAF STRATEGİYASI

Strategiyanın 2024-cü il
üzrə icra statusu

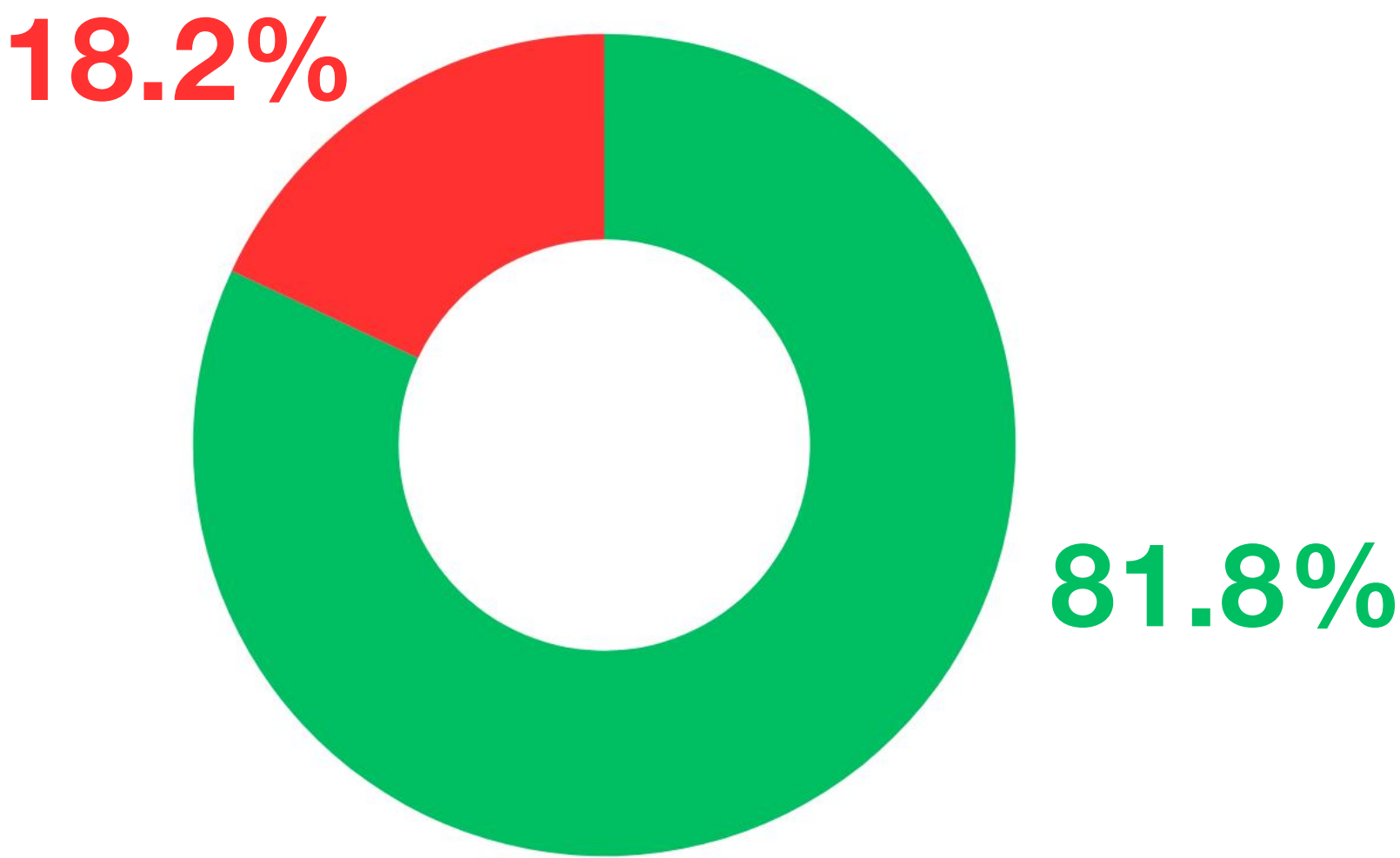
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MƏRKƏZİ BANKI

21 aprel 2025

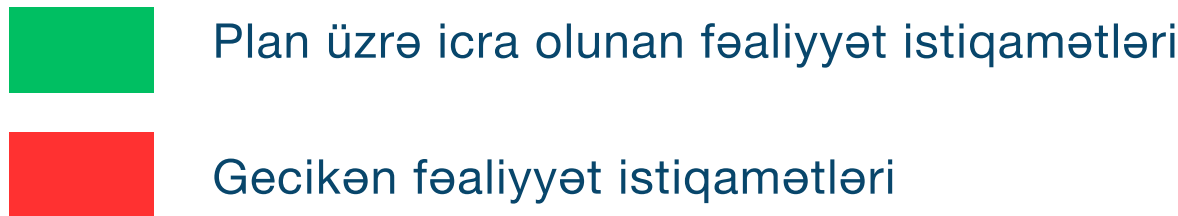
Dəyərlərimiz:
İnkişaf | Dürüstlük | Cavabdehlik

Missiya Məqsədlər	Cavabdehliyi təşviq etmək, dürüstlüyü qorumaq və inkişafı dəstəkləməklə maliyyə sabitliyini təmin etmək					Missiya Məqsədlər	Ehtimal olunan potensial
	Maliyyə inklüzivliyi 1	Əhatəlilik və şaxələndirmə 2	Səmərəlilik 3	Korporativ idarəetmə və şəffaflıq 4	Dayanıqlılıq 5		
Sahələr							
<u>Sığorta sektoru</u>	Sığorta bazarında etimadın yüksəldilməsi	Sığorta təminatının əhatəsinin genişləndirilməsi	Vahid məlumat mənbələrinə çıxışın və rəqəmsallaşmanın dəstəklənməsi	Sığorta sektorunda müasir korporativ idarəetmə təcrübəsinin və rəqabətliliyin təşviqi	Risk əsaslı nəzarətin yaradılması və sığortaçı- ların dayanıqlılığının gücləndirilməsi	Hesablanmış sığorta haqqının adambaşına düşən məbləğini minimum 195 AZN-ə çatdırmaq Baza ili: 121 AZN	
<u>Kapital bazarları</u>	Fərdi investorların kapital bazarlarında iştirakının təşviq edilməsi	Real sektorun kapital bazarlarından maliyyələşməsinin təşviq edilməsi	Xidmətlərin keyfiyyəti, əlçatanlığı və effektivliyinin təmin edilməsi	Kapital bazarlarının effektiv və çevik infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi	Risk əsaslı nəzarətin və keyfiyyət amillərinin təmin edilmə mexanizmlərinin yaradılması	Fərdi investorların kapital bazarlarına investisiya məbləğini minimum 1 mlrd. AZN-əçatdırmaq Baza ili: 150 mln. AZN	
<u>Ödəniş sektoru</u>	Ödəniş xidmətlərinə əlçatanlığın və xidmətlərdən istifadənin artırılması	İnnovativ ödəniş xidmətlərinin genişləndirilməsi	Rəqəmsal ödəniş xidmətlərində səmərəliliyinin təmin edilməsi	Ödənişlərdə idarəetmə, şəffaflıq və rəqabətliliyin gücləndirilməsi	Ödənişlərin risk əsaslı nəzarətinin yaradılması və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi	Nağdsız əməliyyatların adambaşına düşən illik sayını minimum 200-ə çatdırmaq Baza ili: 93 əməliyyat	
<u>Bank sektoru</u>	Bank sektorunda dayanıqlı inkişafın dəstəklənməsi	Əlverişli və məsuliyyətli bank xidmətlərinin genişləndirilməsi	Bank sektorunda səmərəlilik təşəbbüslərinin təşviq edilməsi	Bank sektorunda korporativ idarəetmə, şəffaflıq və rəqabətliliyin gücləndirilməsi	Risk əsaslı proporsional tənzimləmə və nəzarətin gücləndirilməsi	Biznes kreditlərinin məbləğinin minimum 16.5 mlrd. AZN-ə çatdırmaq Baza ili: 12.4 mlrd. AZN	
<u>Rəqəmsal maliyyə</u>	Rəqəmsal maliyyə xidmətlərinin təşviq edilməsi					Təhlükəsiz, əlçatan və rəqəmsal maliyyə xidmətləri	
<u>Dayanıqlı maliyyə</u>	Dayanıqlı maliyyənin təmin edilməsi					Effektiv və dayanıqlı maliyyə xidmətləri	
<u>Təhsil və bilik</u>	Maliyyə peşəkarlığı və biliklərinin artırılması					Peşəkar inkişaf və maliyyə bilikləri	

“Maliyyə sektorunun inkişaf Strategiyası”nın 2024-cü il üzrə icra faizi

STRATEGİYANIN ÜMUMİ İCRA FAİZİ

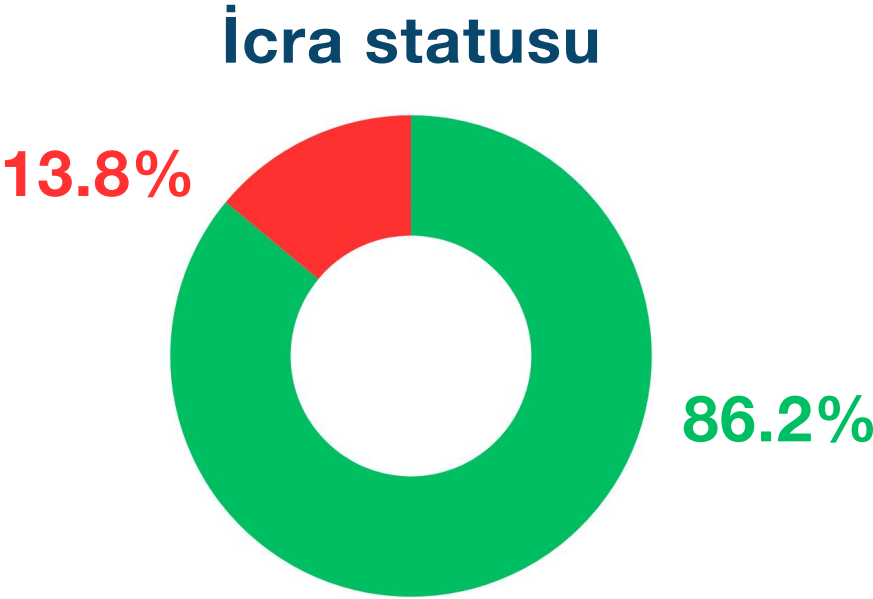

SAHƏLƏR ÜZRƏ İCRA FAİZLƏRİ

Sığorta sektorunun inkişaf strategiyası üzrə icra vəziyyəti

2024-cü ilin nəticələri

Əsas nailiyyətlər

- “Solvency II” standartları əsasında risk əsaslı tənzimləmə konsepsiyası hazırlanmışdır.
- Sığortaçıların ictimaiyyətə açıqlamaları ilə bağlı yeni konsepsiya hazırlanmışdır.
- “Sığortaçılarda korporativ idarəetmə Standartları” təsdiqlənmişdir.
- Müstəqil ekspert fəaliyyətinin tənzimlənməsi barədə Qaydalar təsdiq olunmuşdur.
- Daşınmaz əmlakın icbari sığortası üzrə risk əsaslı anderrayting tələbləri üzrə yeni konsepsiya hazırlanmışdır.

Gecikən fəaliyyət istiqamətləri

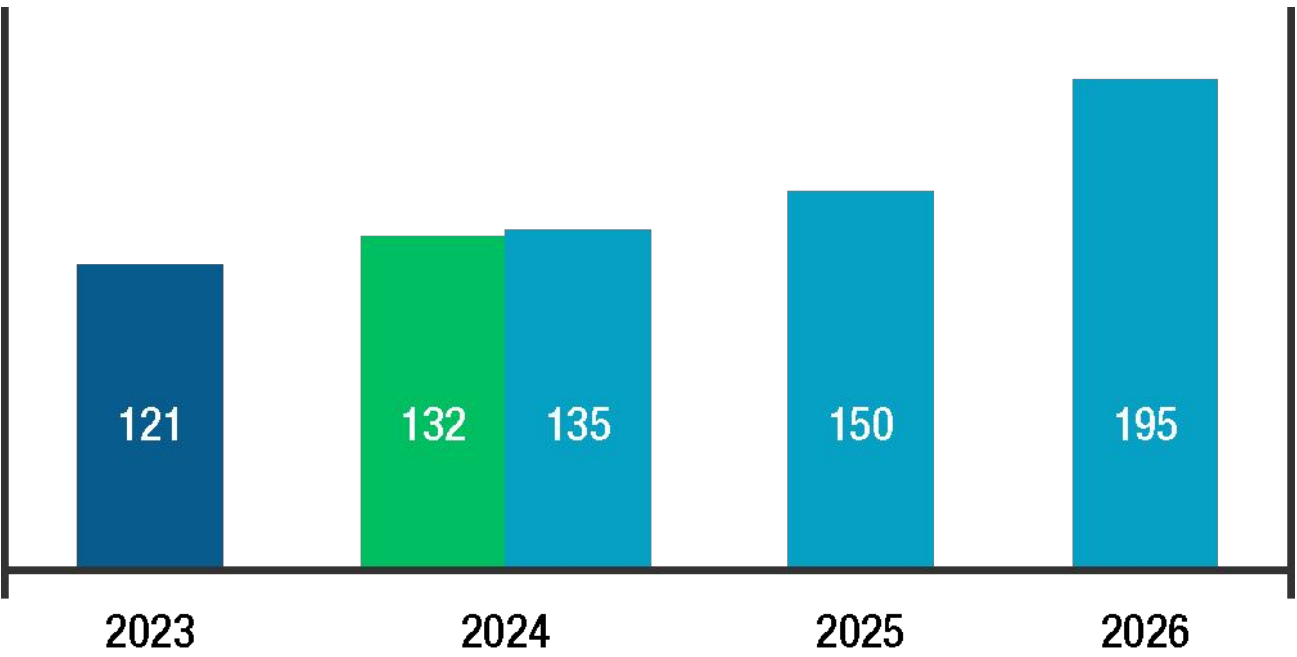
- Bank-sığorta tərəfdaşlığı ("Bancassurance") məhsulları üzrə təkliflərin hazırlanması.
- Müştərilərin rəqəmsal kanallarla eyniləşdirilməsi üzrə qaydaların yenilənməsi.
- Həyatın Yaşam Sığortası məhsulunun yenidən dizayn edilməsi.

Növbəti addımlar

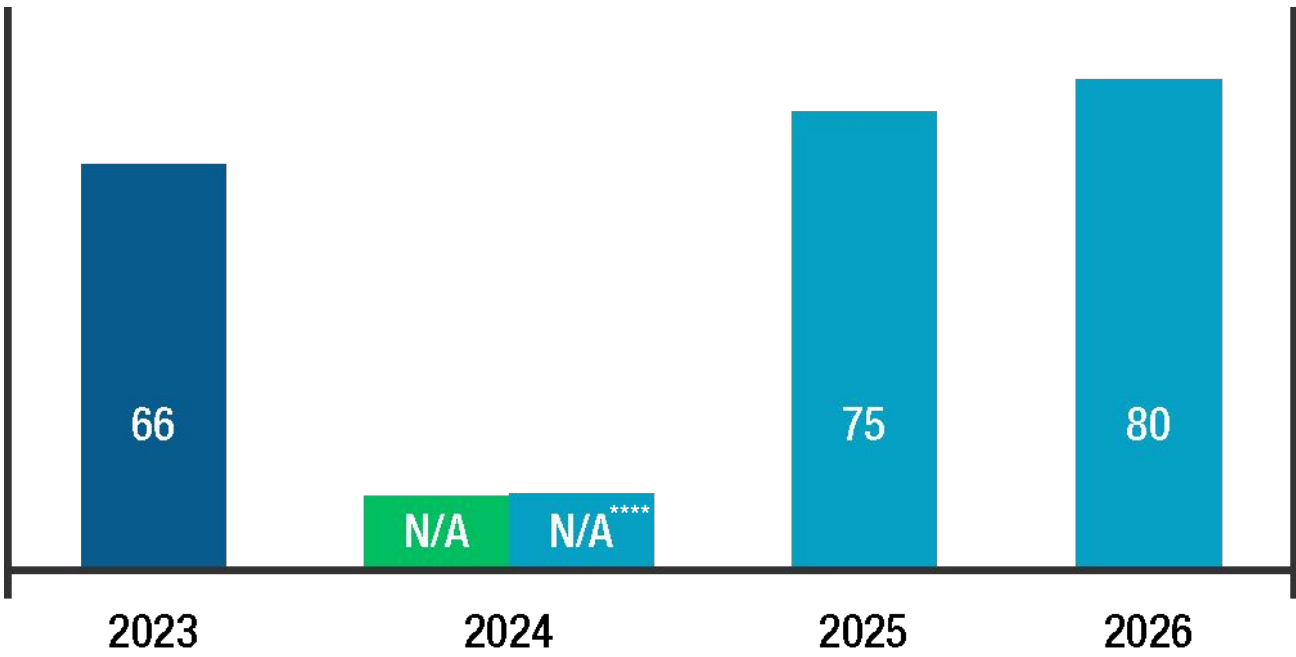
- Könüllü sığortalar üçün icbari sığorta məhsullarının tamamlayıcı təminat olaraq təşviq edilməsi üzrə təkliflərin hazırlanması.
- Sərnişinlərin fərdi qəza sığortası (SFQS) məhsulunun yenidən dizayn edilməsi.
- Sığorta agentii institutunun inkişaf etdirilməsi istiqamətində yeni konsepsiyanın hazırlanması.
- Könüllü sığorta sinifləri üzrə şərtlərin müəyyənləşdirilməsi.
- Daşınmaz əmlakın icbari sığortası üzrə qanunvericiliyə dəyişiklik layihəsinin hazırlanması.
- “Sığortaçılarda korporativ idarəetmə Standartları”nın tətbiqi və monitorinqi istiqamətində fəaliyyətin aparılması.

Sığorta sektoru - Ehtimal olunan potensialın göstəriciləri

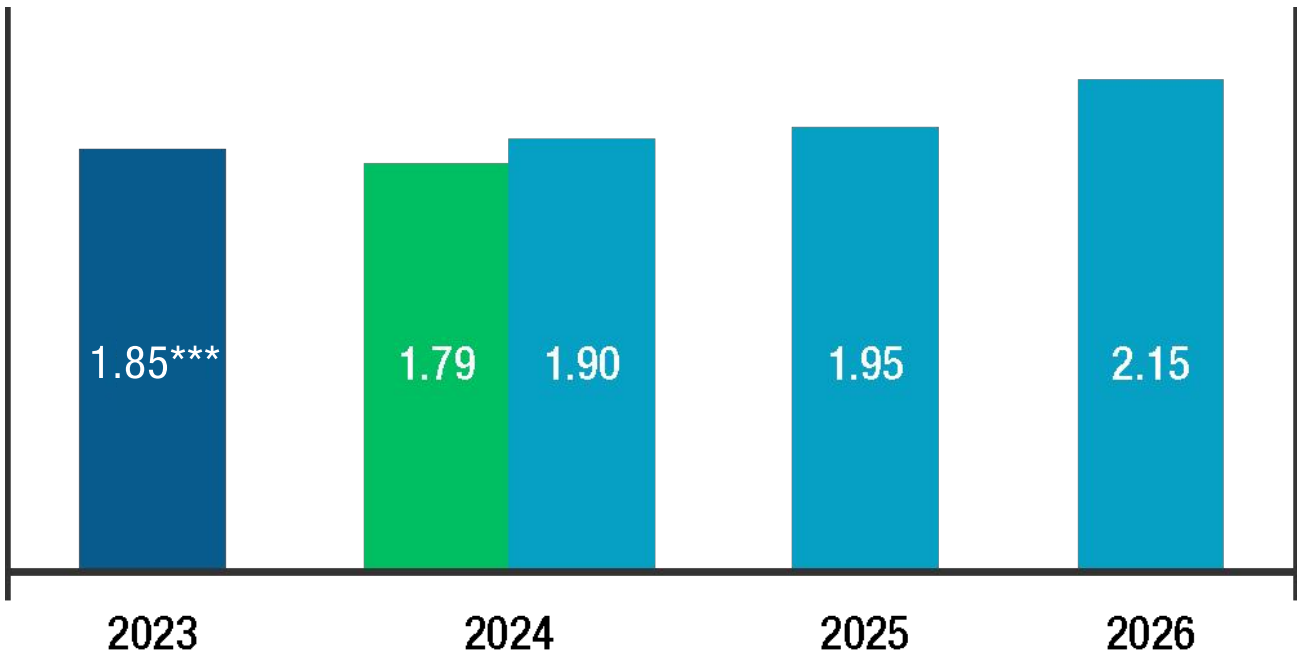
2023-cü ilin baza göstəriciləri
Faktiki Hədəf

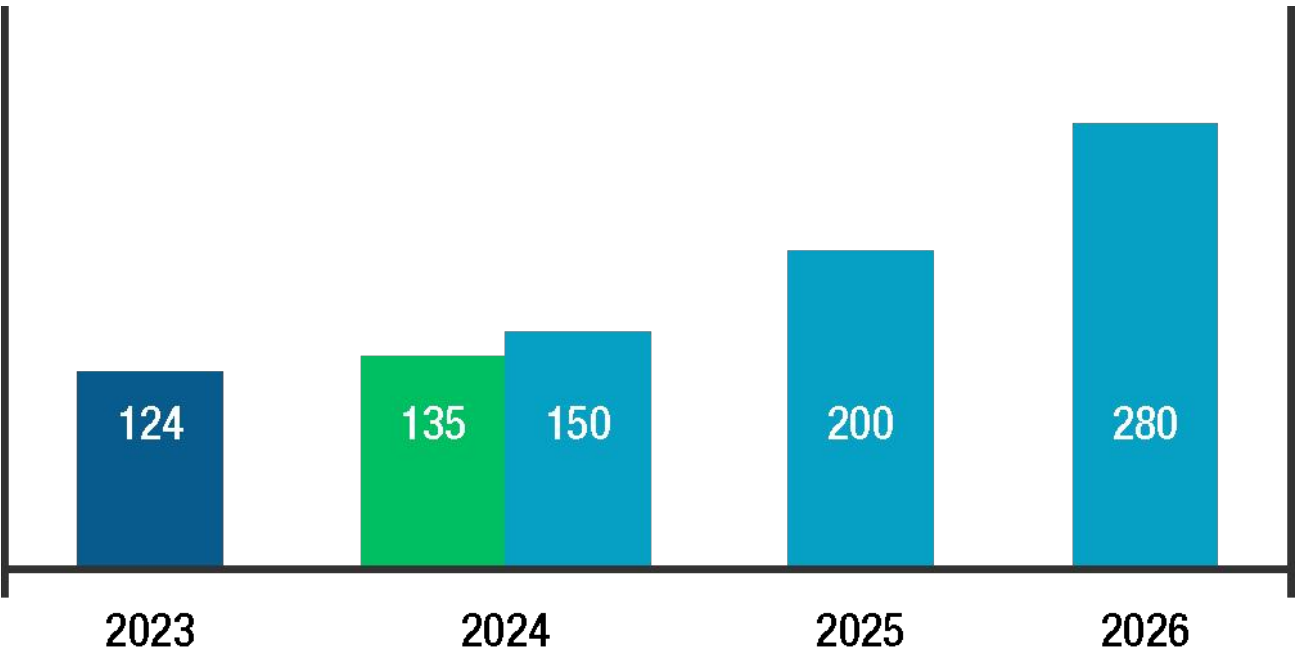
Hesablanmış sığorta haqqının (HSH)*
adambaşına** minimum məbləği, AZN

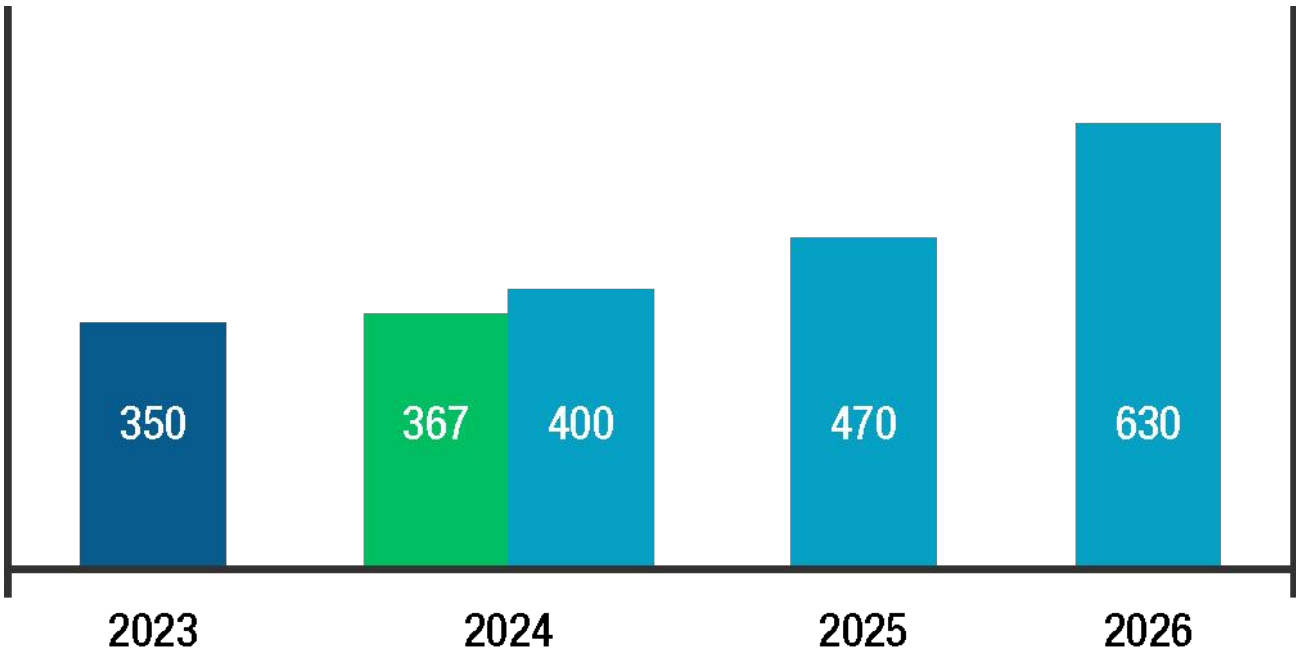
Sığorta etimadı indeksi, %

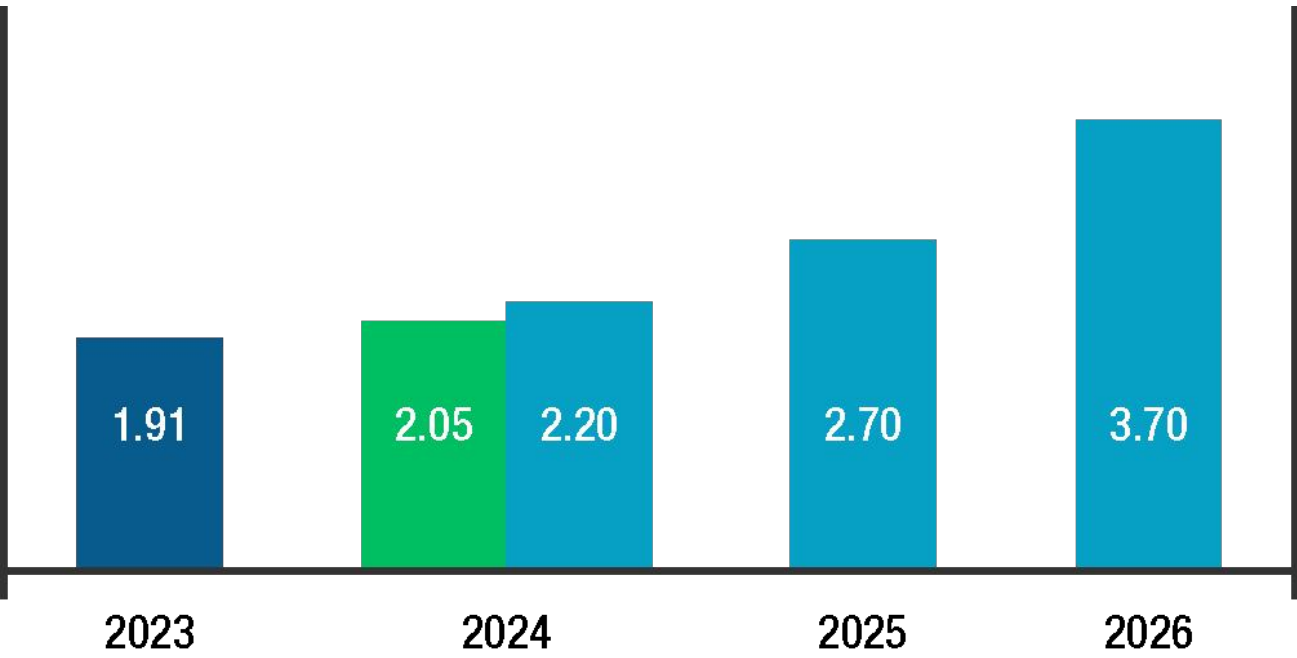
Hesablanmış sığorta haqqının
qeyri-neft ÜDM-ə nisbəti, %*

Həyat sığortası üzrə (yığım sığortası
istisna olmaqla) HSH*, mln. AZN

Könüllü sığorta üzrə (həyat sığortası
istisna olmaqla) HSH*, mln. AZN

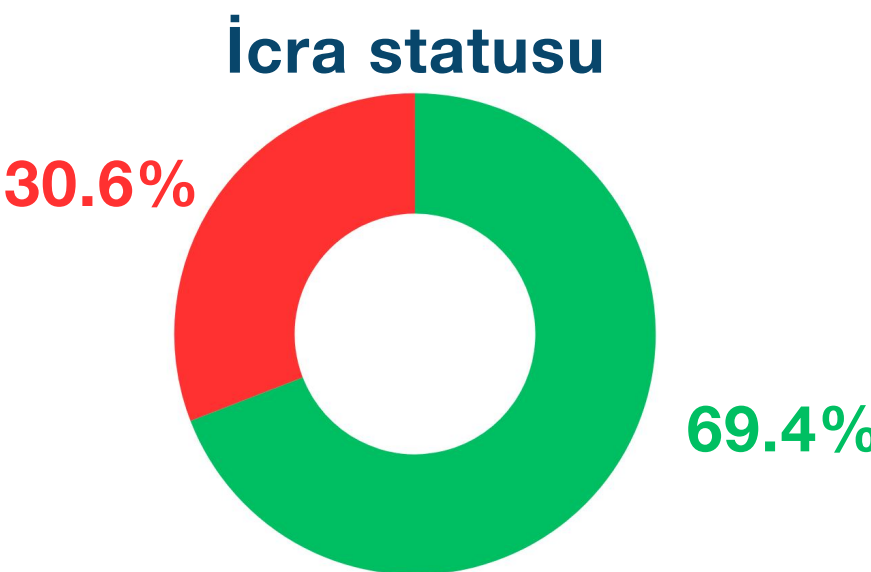

Cəmi sığorta aktivləri, mlrd. AZN *

* 31/12/2024-cü ilə olan məlumatlara əsasən hesablanmışdır.
** Əhali sayı 01/12/2024 tarixinə olan məlumata istinad edilmişdir.
*** Qeyri-neft ÜDM baza göstəricisi stat.gov.az ünvanına istinad edilmişdir.
**** Strategiyaya uyğun olaraq sorğunun 2025-ci ildən etibarən keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Kapital bazarlarının inkişaf strategiyası üzrə icra vəziyyəti

2024-cü ilin nəticələri

Əsas nailiyyətlər

- Dayanıqlı bazar infrastrukturunun formalaşdırılması plana uyğun həyata keçirilmişdir.
- Fiziki şəxslərin kapital bazarına cəlb edilməsi səviyyəsi əhəmiyyətli artırılmışdır.
- Kapital bazarında ilk dəfə İKT prosesi uğurla icra edilmişdir.
- İKT prosesində rəqəmsal həllər tətbiq edilmişdir. İlk dəfə olaraq mobil tətbiq üzərindən əqdlər keçirilmişdir.

Gecikən fəaliyyət istiqamətləri

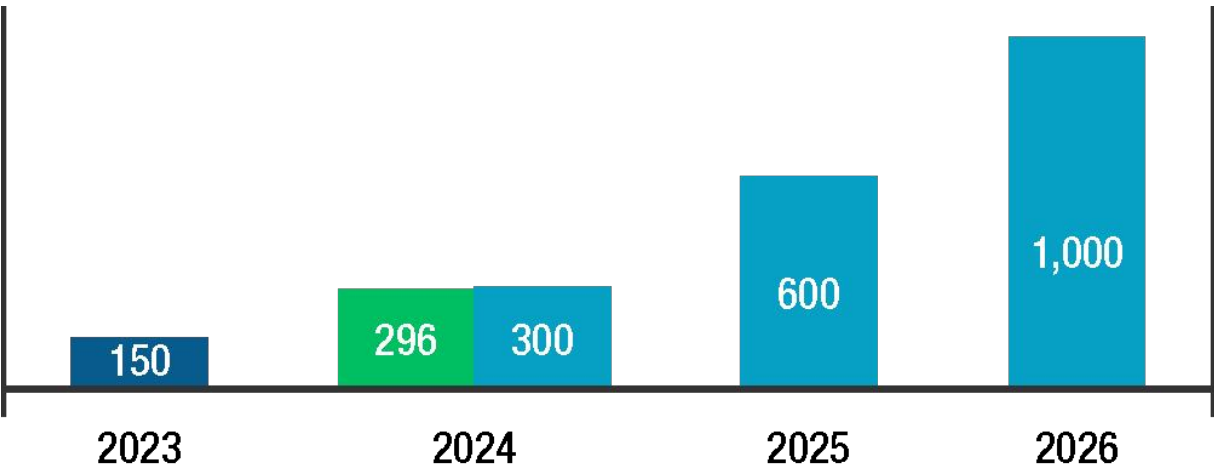
- Kredit reytingi agentlikləri haqqında Qanun layihəsinin hazırlanması.
- Vençur kapital, kraudfandinq platformaları və oxşar vasitələrlə maliyyələşmə imkanlarının təmin edilməsi üçün qanunvericilik çərçivəsinin yaradılması.

Növbəti addımlar

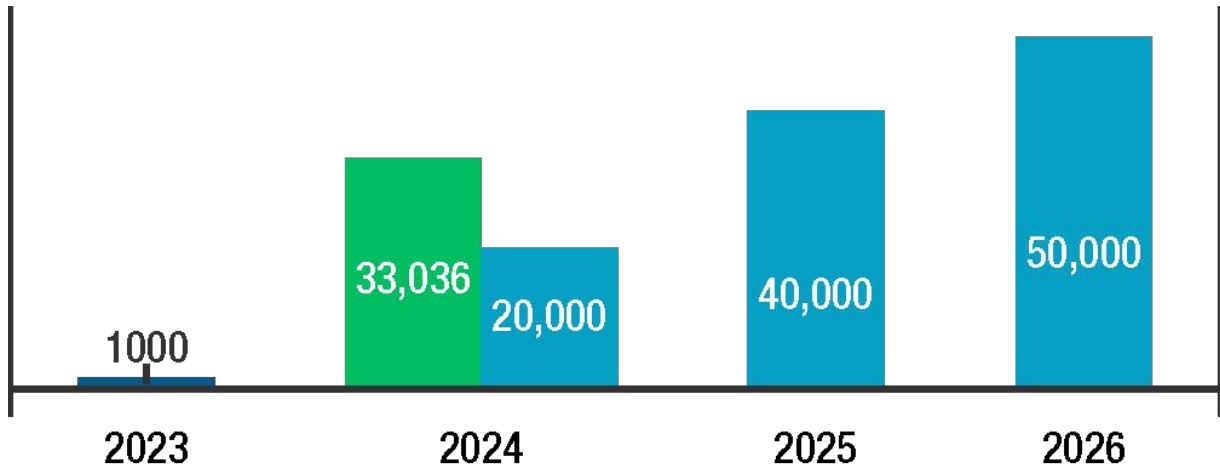
- Məlumatların açıqlanması standartlarına yenidən baxılması.
- Şəffaflıq və investorlara bərabər yanaşmanın təşviq edilməsi.
- Bazar iştirakçıları üçün yüksək keyfiyyətli və dolğun məlumatların mövcudluğunun təmin edilməsi.
- İstiqraz və səhm ticarətinin təkrar bazarda təşviq edilməsi.
- İnvestisiya fondlarına dair qanunvericiliyin yenidən işlənməsi.

Kapital bazarları - Ehtimal olunan potensialın göstəriciləri

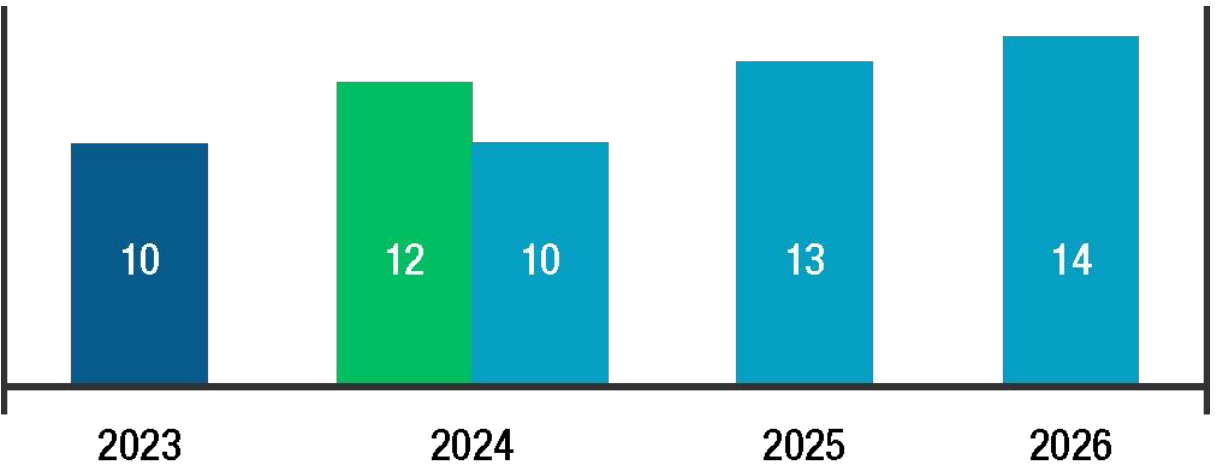
2023-cü ilin baza göstəriciləri
Faktiki Hədəf

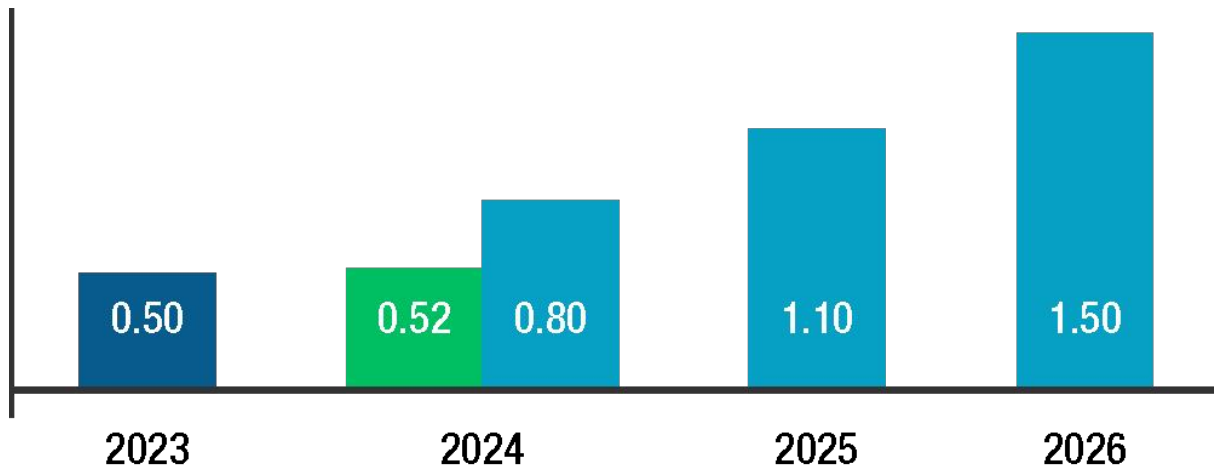
Kapital bazarında fərdi investorların investisiya məbləği, mln. AZN

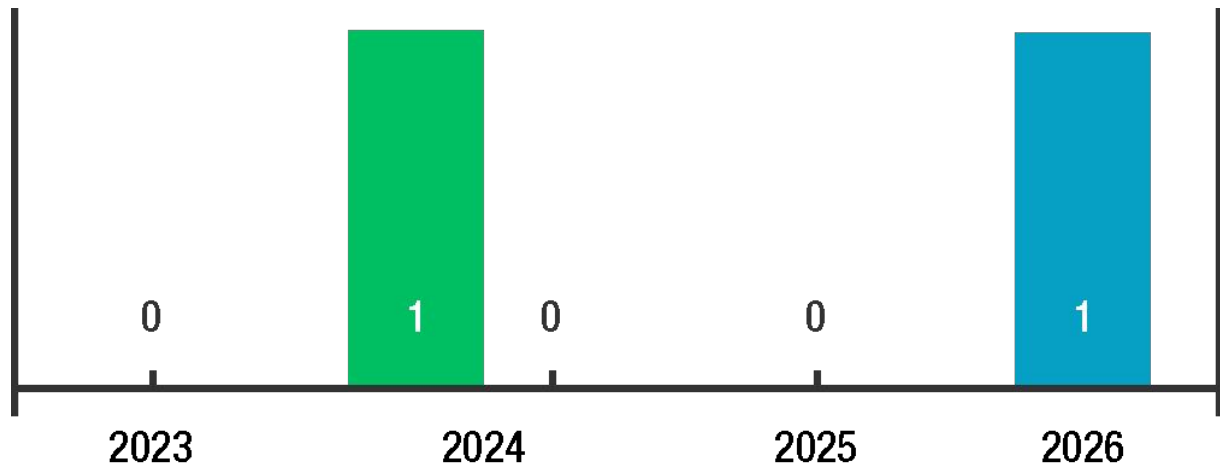
Fərdi depo hesablarının sayı, ədədlə

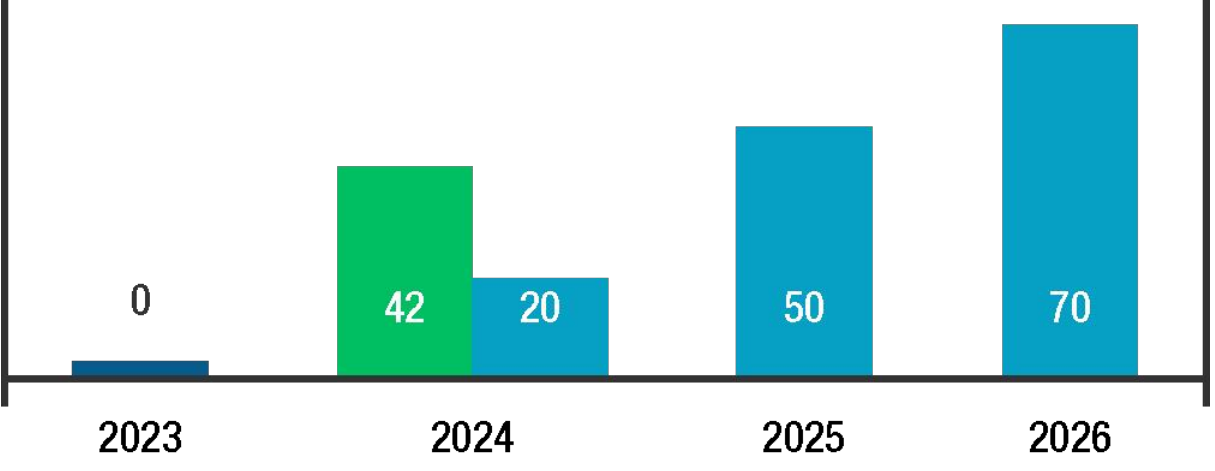
Kapital bazarlarının əhatəliliyi, kapital bazarının həcmnin qeyri-neft ÜDM-də payı, %

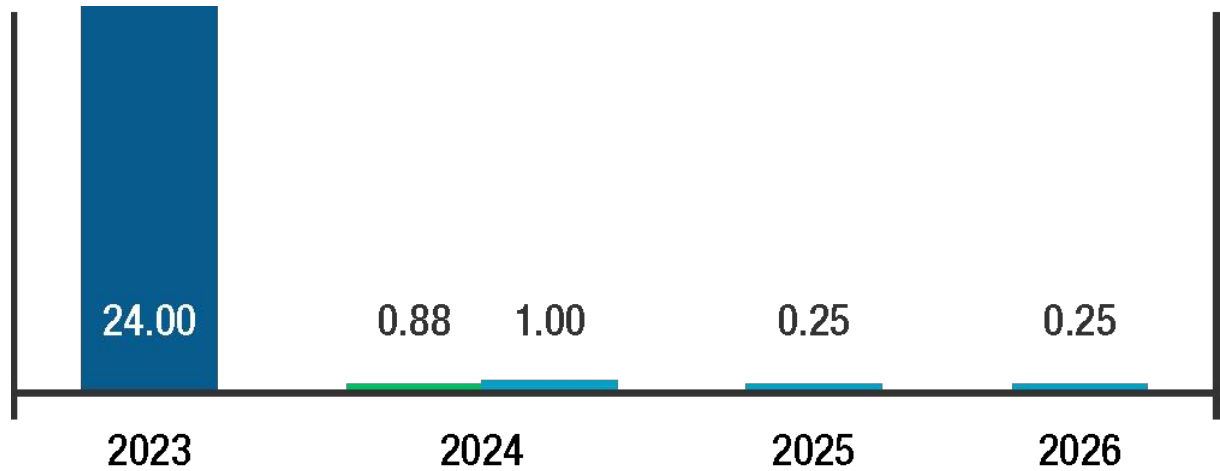
Borc kapital bazarları vasitəsilə real sektor müəssisələrinin maliyyələşdirilməsi, mlrd. AZN

İlkin kütləvi təkliflərin sayı, ədədlə

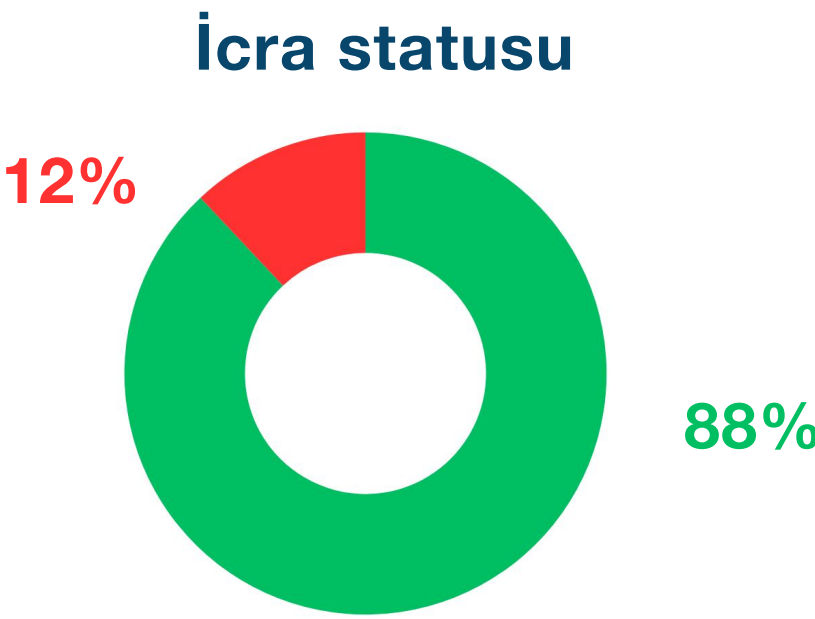
Rəqəmsal vasitələrlə həyata keçirilən əməliyyatların cəmi əməliyyatlarda payı, %

Kapital bazarlarına investisiya etməyə sərf edilən orta vaxt, saatla

Ödəniş sektorunun inkişaf strategiyası üzrə icra vəziyyəti

2024-cü ilin nəticələri

Əsas nailiyyətlər

- “Ödəniş təşkilatları və elektron pul təşkilatları tərəfindən fəaliyyətin təşkili və həyata keçirilməsi Qaydası” təsdiq edilmişdir.
- “Ödəniş statistikasını hesabatının tərtibi və təqdim edilməsi haqqında Təlimat” təsdiq edilmişdir.
- “Ödəniş xidməti təchizatçıları tərəfindən ödəniş əməliyyatlarının aparılması və ödəniş alətləri Qaydası” təsdiq edilmişdir.
- “Ödəniş agentləri ilə işin təşkili Qaydası” təsdiq edilmişdir.
- “Gücləndirilmiş müştəri autentifikasiyasının tətbiqi Qaydası” təsdiq edilmişdir.

Gecikən fəaliyyət istiqamətləri

- AZIPS-də qarşılıqlı informasiya mübadiləsi üçün aidiyyəti dövlət qurumlarının daxili sistemlərinin yeni tələblərə uyğunlaşdırılması.
- Bankların rəqəmsal bankçılıq həllərinin Ani Ödənişlər Sistemində (AÖS) integrasiyasının tam təmin edilməsi.
- Xidmət haqlarının bençmark ölkələrlə müqayisəli təhlili əsasında tarif siyasətinin hazırlanması və təsdiqi prosesi.

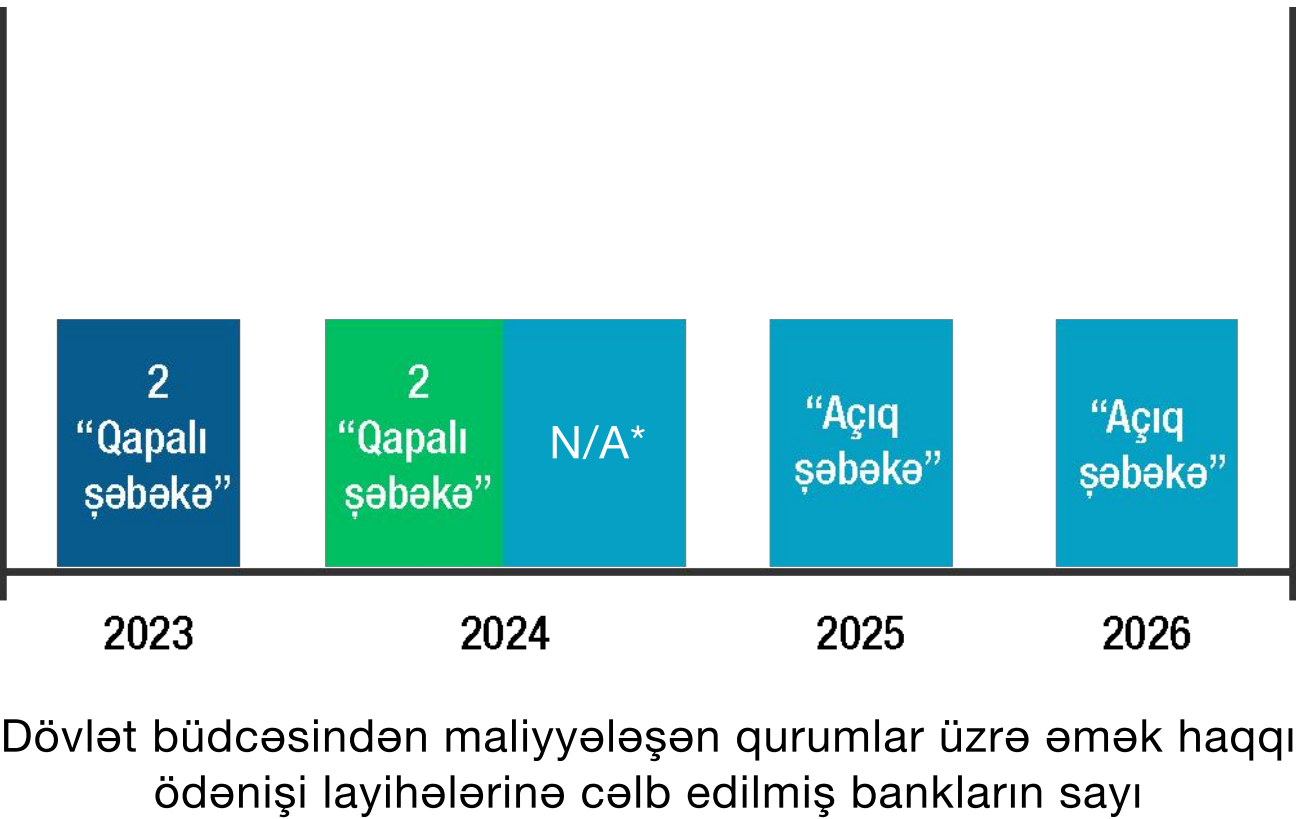
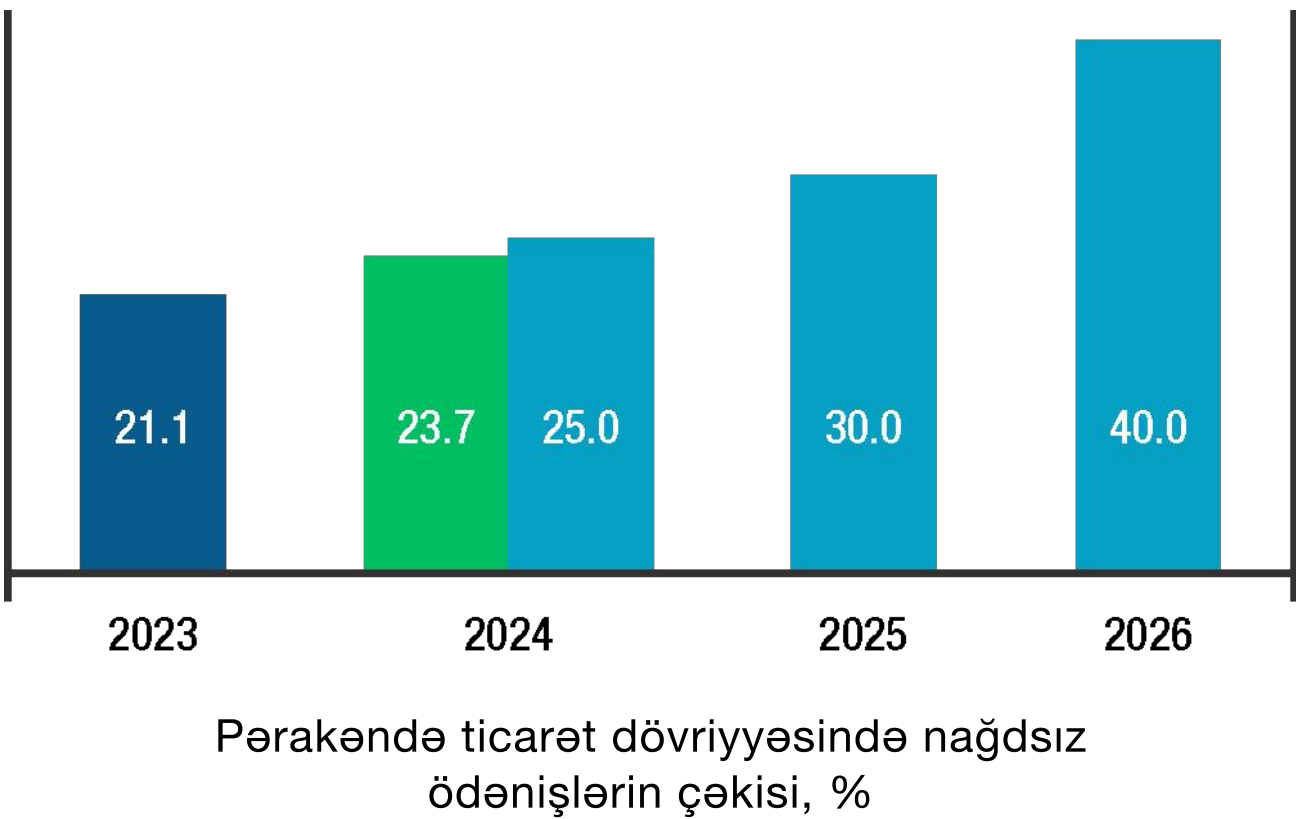
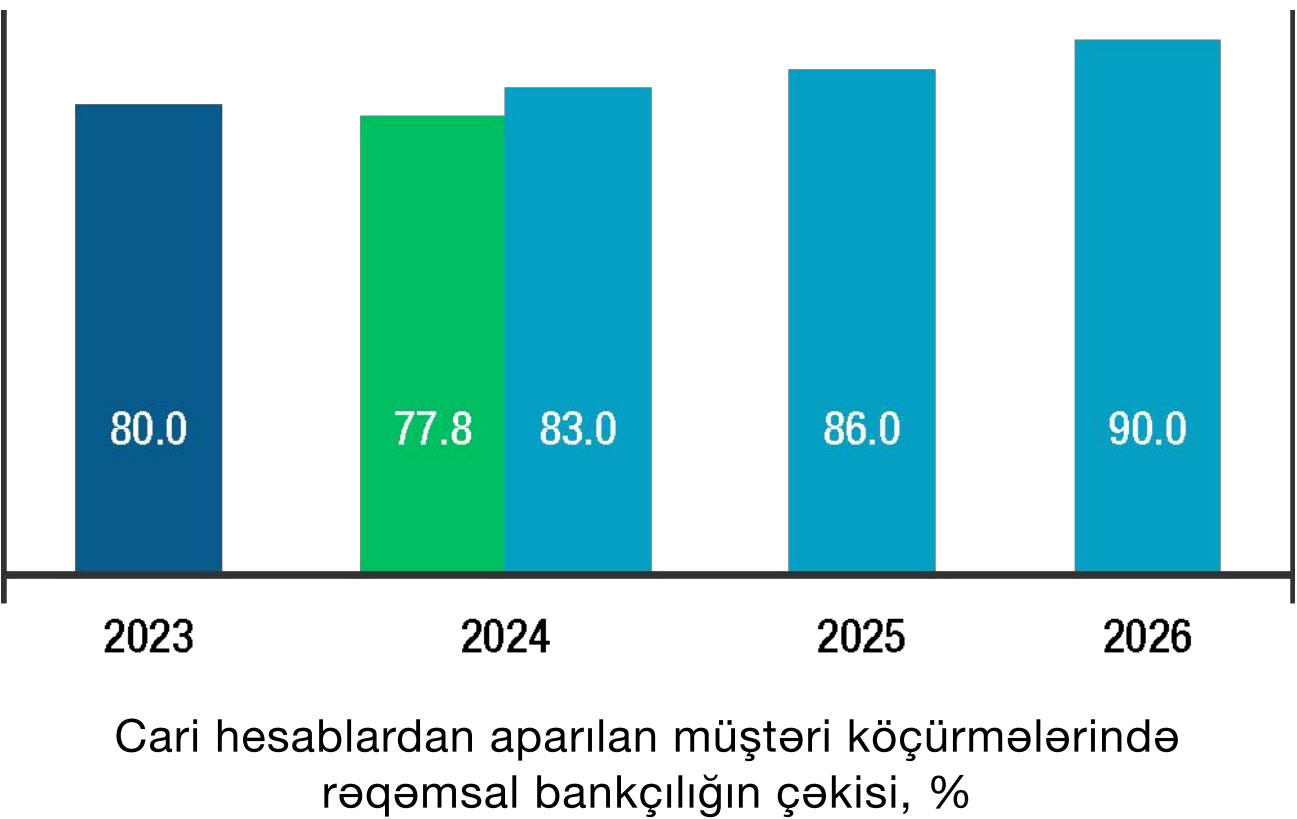
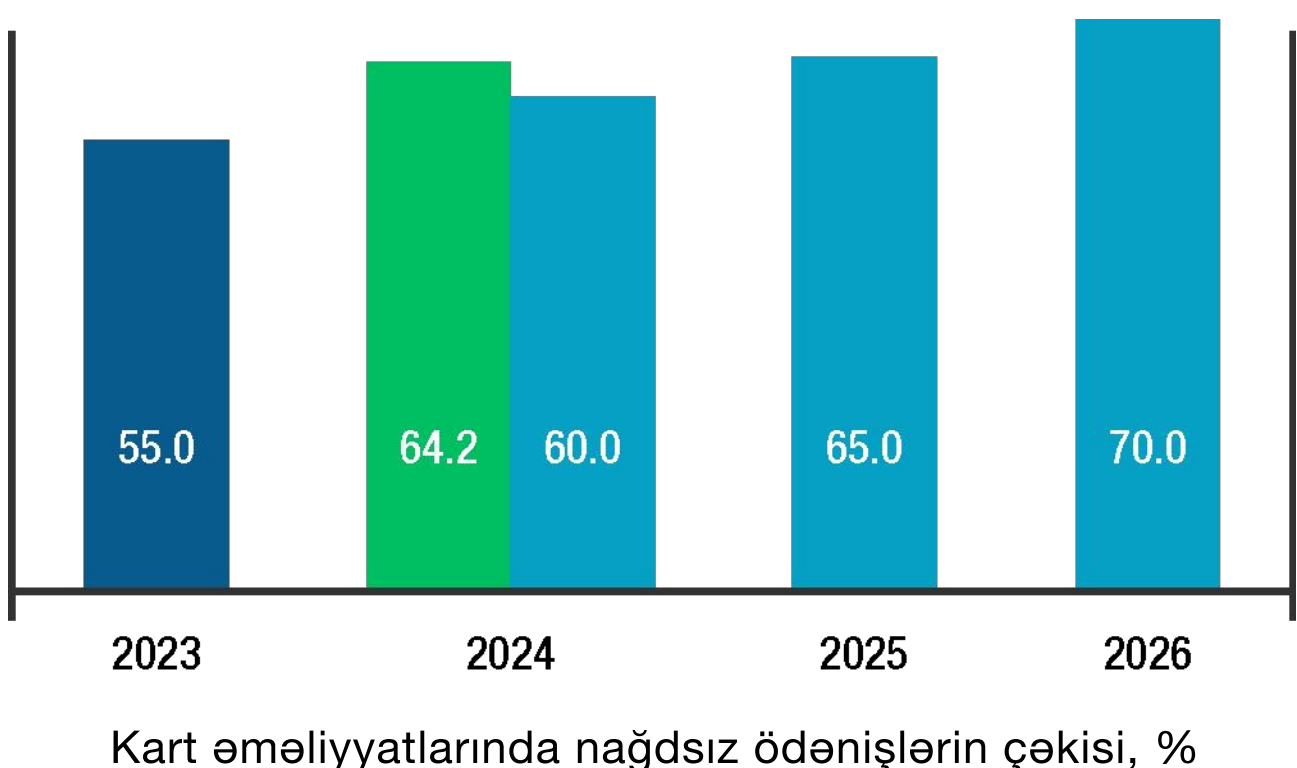
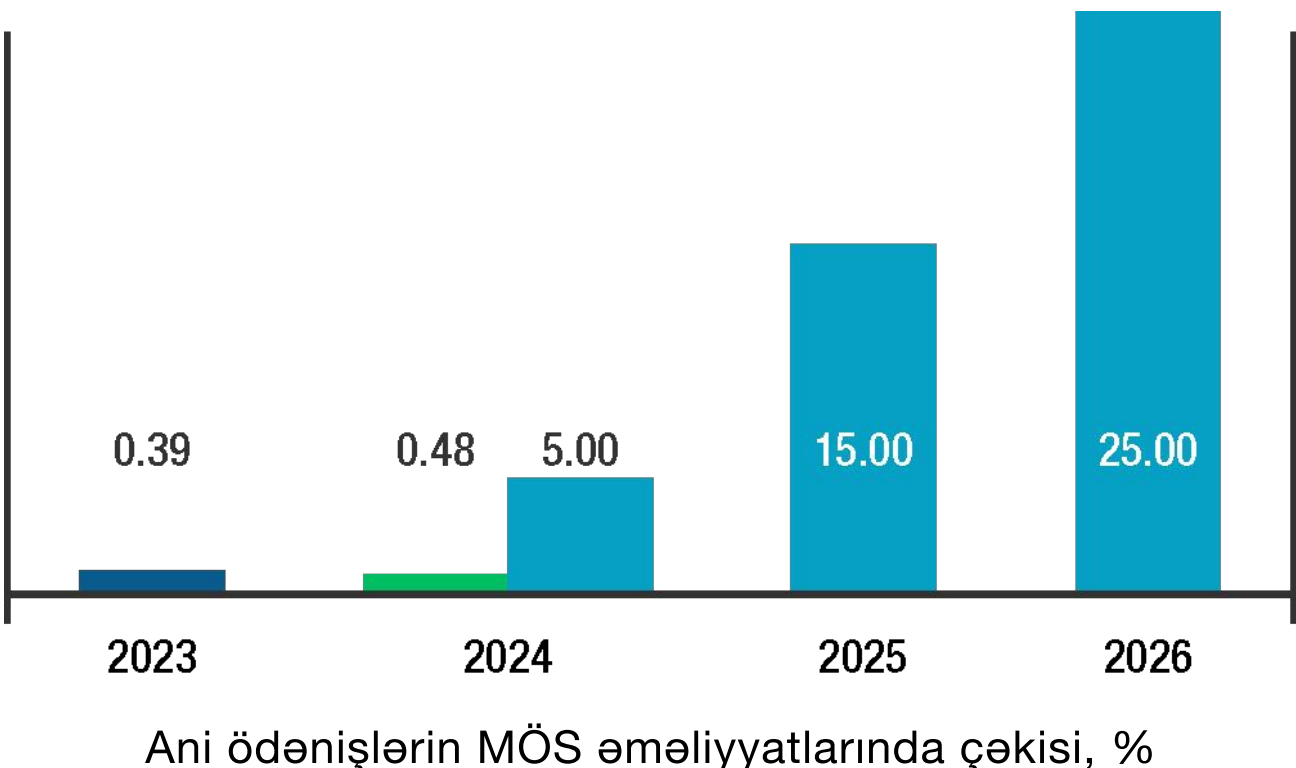
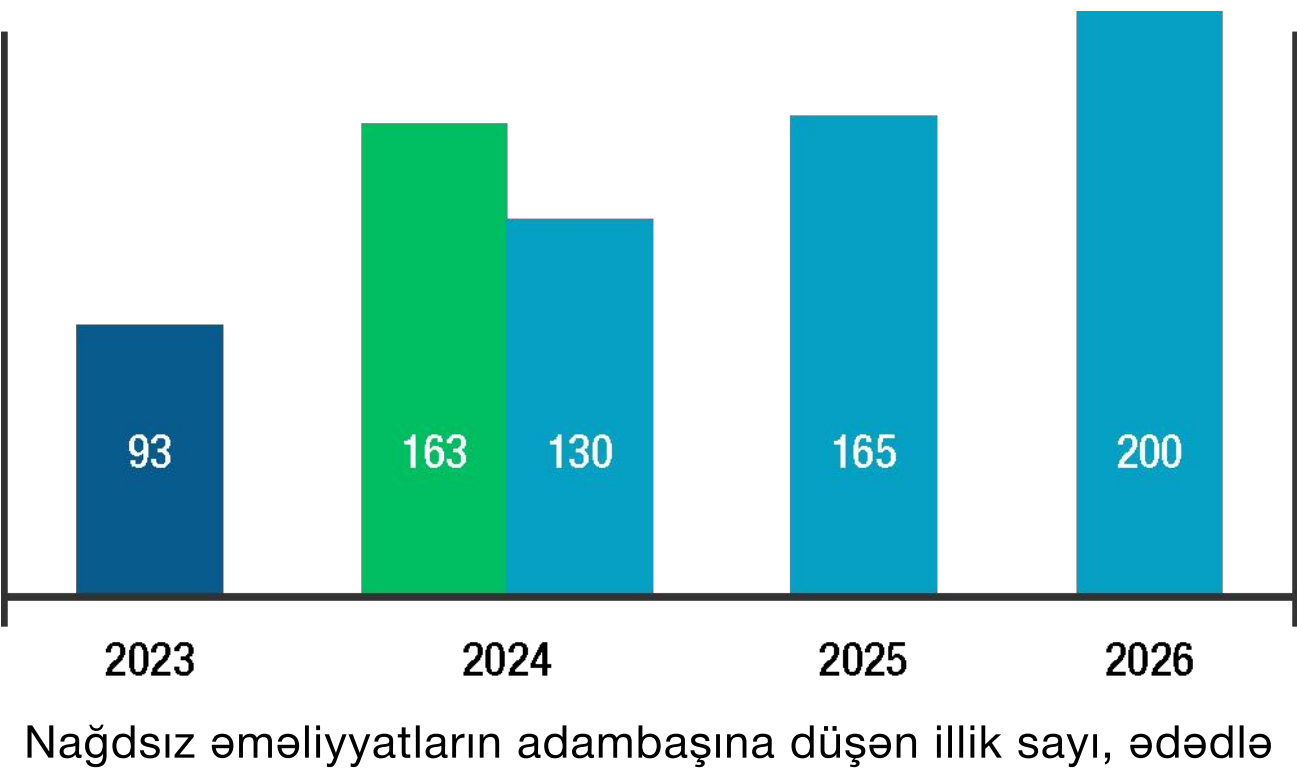
Növbəti addımlar

- Rəqəmsal ödənişlərin sürətli inkişafını dəstəkləmək məqsədilə MÖS-ün idarəetmə strukturunun yenidən formalaşdırılması.
- Ölkəxarici ödəniş imkanlarının genişləndirilməsi üçün digər mərkəzi banklarla əməkdaşlıq edilməsi.
- Milli Ödəniş Sisteminin arxitekturasının modernizasiyası.
- Rəqəmsal ödənişlər üzrə xərc səmərəliliyinin təmin edilməsi.

* AZIPS - Real Vaxt Rejimində Hesablaşmalar Sistemi
* MÖS - Mili Ödəniş Sistemi
* AÖS - Ani Ödənişlər Sistemi

Ödəniş sektoru - Ehtimal olunan potensialın göstəriciləri

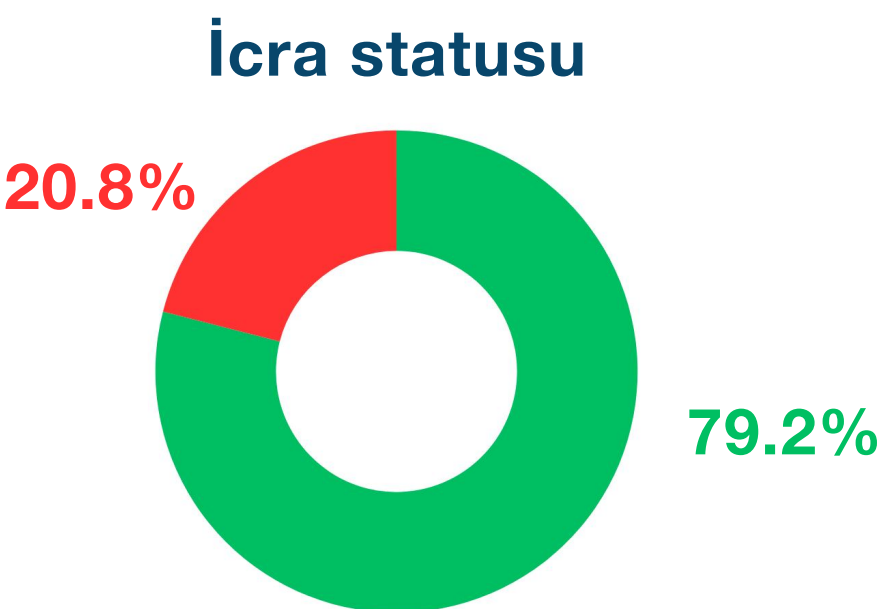
2023-cü ilin baza göstəriciləri
Faktiki Hədəf

*Strategiyaya uyğun olaraq sorğunun 2025-ci ildən etibarən keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Bank sektorunun inkişaf strategiyası üzrə icra vəziyyəti

2024-cü ilin nəticələri

Əsas nailiyyətlər

- “Banklarda korporativ idarəetmə Standartları”na dəyişiklik edilmişdir.
- “Risk əsaslı nəzarət üzrə Siyasət Konsepsiyası” təsdiq edilmişdir.
- “Nəzarət texnologiyaları (Suptech) üzrə Yol Xəritəsi” təsdiq edilmişdir.
- “Banklara aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatların aparılması Qaydası” təsdiq edilmişdir.
- Dayanıqlı mikromaliyyə modeli üzrə təkliflər paketi hazırlanmışdır.

Gecikən fəaliyyət istiqamətləri

- Layihə və sindikatlaşdırılmış maliyyələşdirmənin tətbiq imkanlarının araşdırılması.
- Təchizat zəncirinin maliyyələşdirilməsi alətlərinin tətbiqi ilə bağlı təşviqedici hüquqi çərçivənin formalaşdırılması.
- BOKT-lərin institusional potensialının gücləndirilməsi.
- Aktivlərin təsnifləşdirilməsi və ehtiyatların yaradılmasına BMHS yanaşmasının tətbiqinin nəzərdən keçirilməsi.

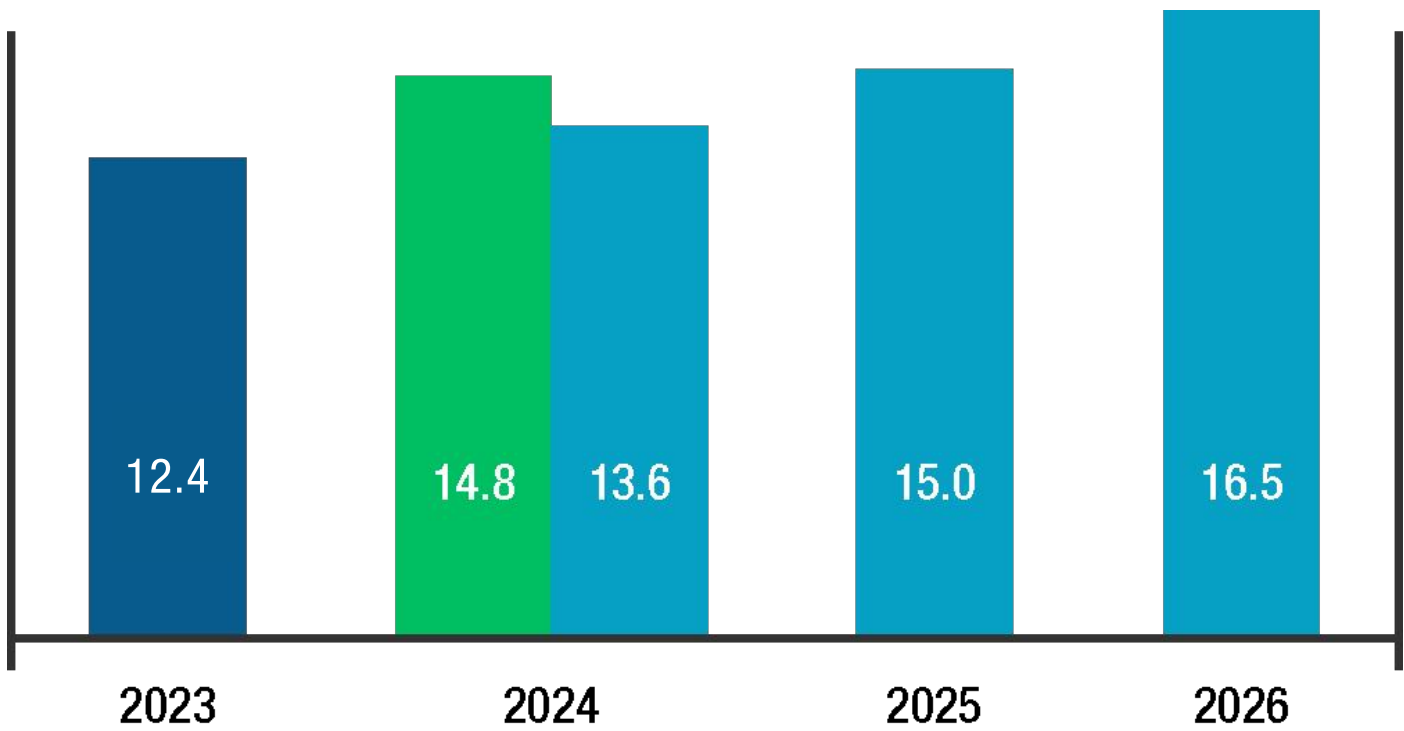
Növbəti addımlar

- Alternativ maliyyələşdirmə alətləri üçün tənzimləyici mexanizmlərin yaradılması və metodoloji dəstəyin təmin edilməsi.
- Banklar arasında ortaqlıq xidmətləri (shared services) və resurslardan effektiv istifadə imkanlarının araşdırılması.
- Qabaqcıl təcrübələrə müvafiq olaraq kredit ittifaqı biznes modellərinin təkmilləşdirilməsinin dəstəklənməsi.
- ICAAP/ILAAP implementasiyası üzrə tələblərin hazırlanması və banklara dəstək göstərilməsi.
- Risk əsaslı tənzimləmə və nəzarət modelinə müvafiq olaraq nəzarət proseslərinin modernizasiyası.
- Konsolidasiya edilmiş tənzimləmə və nəzarət üzrə yanaşmanın hazırlanması.

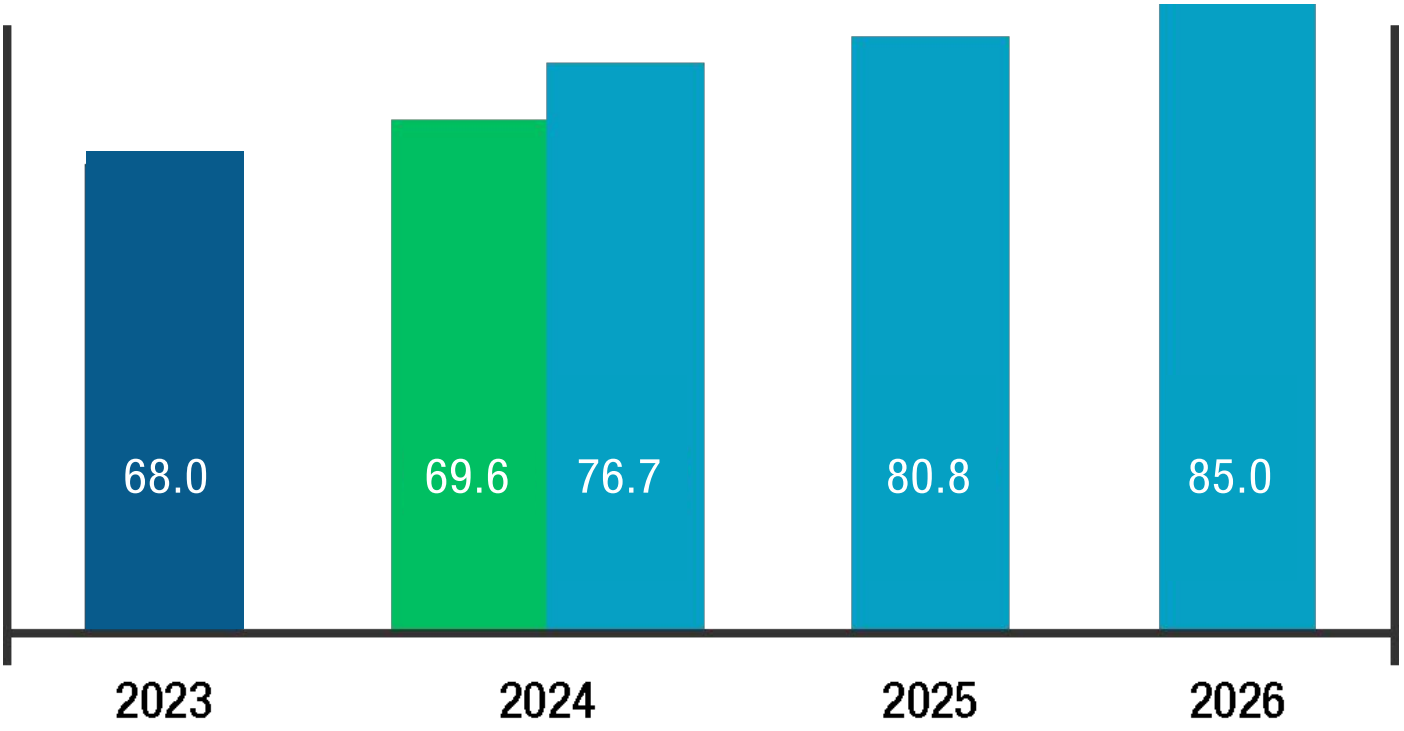
* SupTech-Supervisory Technology
* BOKT-Bank olmayan kredit təşkilatı
* BMHS-Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartları
* ICAAP-Internal Capital Adequacy Assessment Process
* ILAAP-Internal Liquidity Adequacy Assessment Process

Bank sektoru - Ehtimal olunan potensialın göstəriciləri

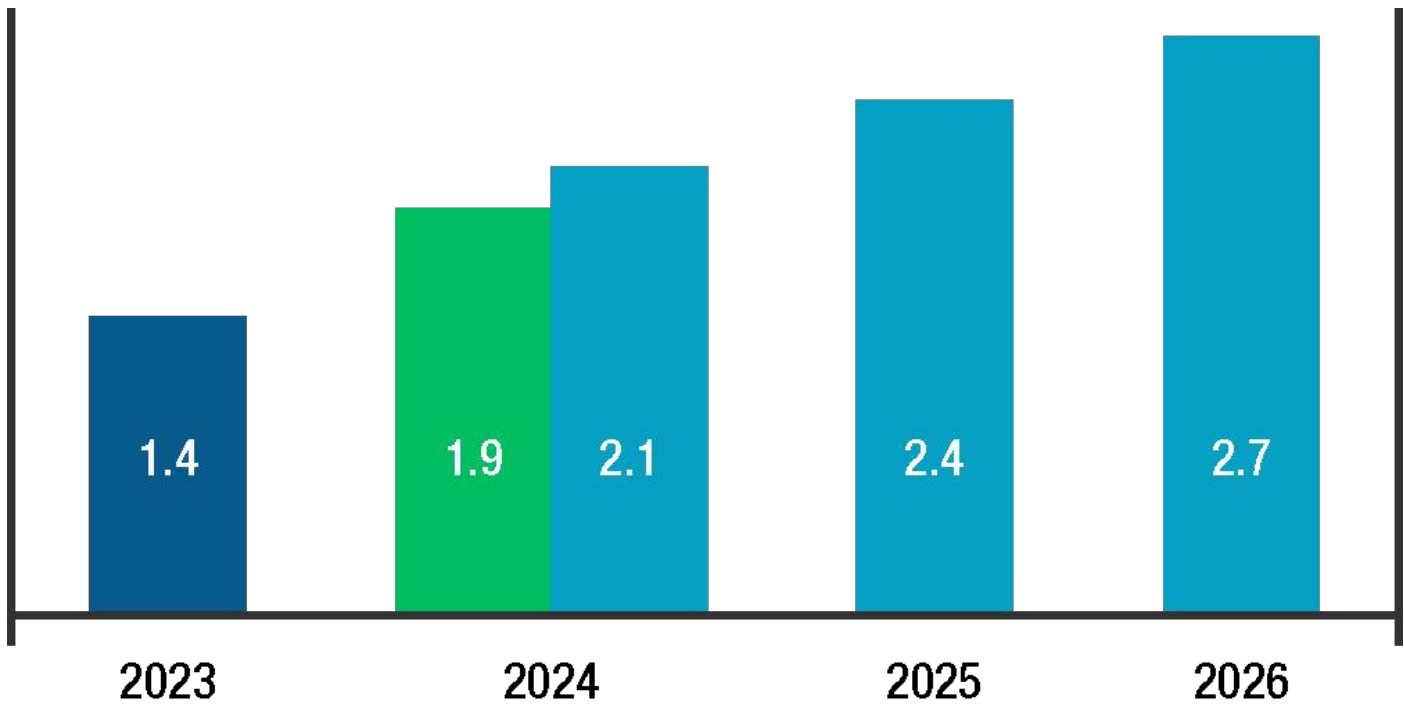
2023-cü ilin baza göstəriciləri
Faktiki Hədəf

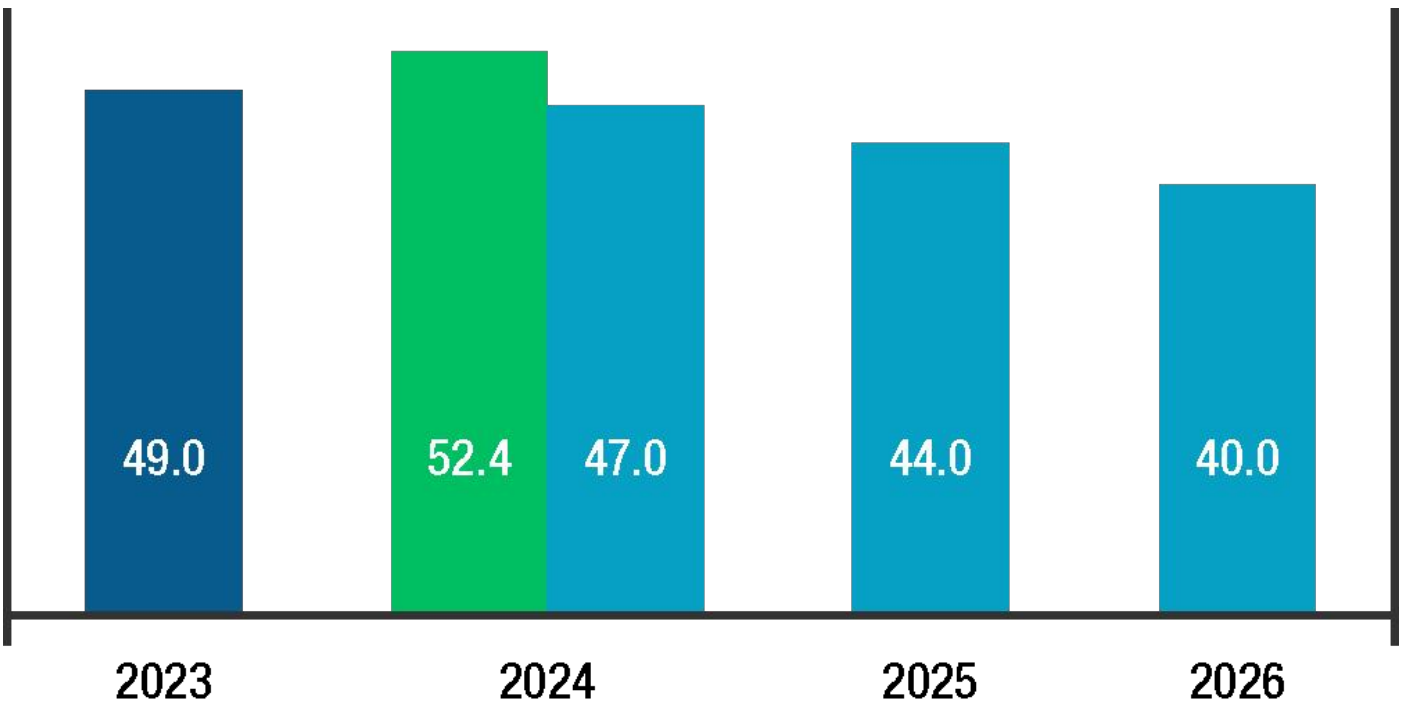
Biznes kreditlərinin məbləği, mlrd. AZN

Bank xidmətləri ilə təmin edilmiş əhəlinin yetkin əhaliyə nisbəti, %

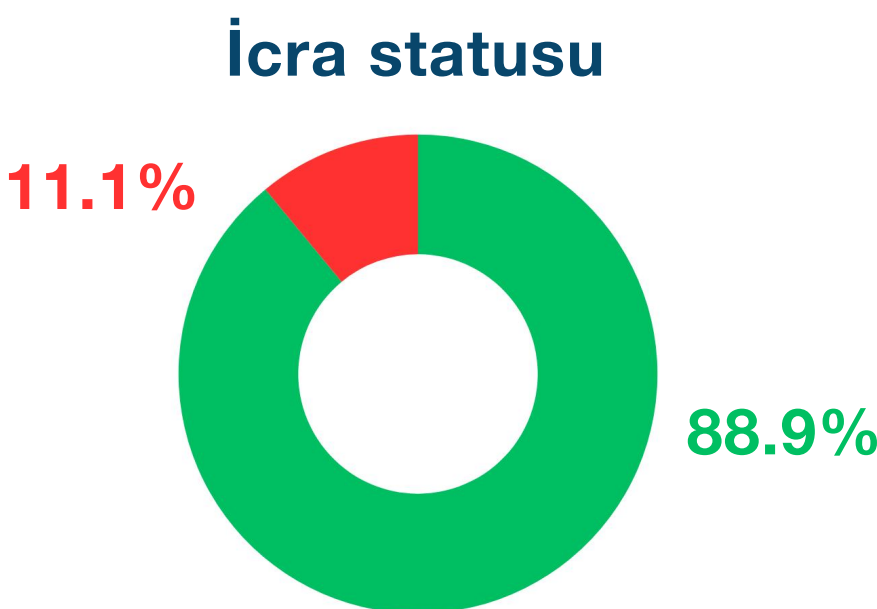
Yetkin əhəli arasında əmanətçilərin çəkisi, %

Xərc/gəlir əmsalı, %

Rəqəmsal maliyyə təşəbbüsləri üzrə icra vəziyyəti

2024-cü ilin nəticələri

Əsas nailiyyətlər

- XTR-in tətbiqi üzrə qaydalar hazırlanmış və platforma yaradılmışdır.
- Açıq bankçılıq yanaşmasının tətbiqinə dair portal istifadəyə verilmiş və normativ metodoloji baza təsdiqlənmişdir.
- Fintex ekosisteminə dair məlumatları startaplara, investorlara və digər maraqlı tərəflərə təqdim olunması məqsədilə vahid platforma hazırlanmışdır.
- Maliyyə institutlarından məlumatların toplanılması məqsədilə vahid portala keçid həyata keçirilmişdir.
- “Maliyyə bazarlarında fəaliyyətinə nəzarət edilən subyektlərdə informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair Tələblər” təsdiq edilmişdir.

Gecikən fəaliyyət istiqamətləri

- “Açıq bankçılıq” xidmətlərindən maliyyə bazarlarında istifadə edilməsi üçün mərkəzləşdirilmiş texniki infrastrukturun yaradılaraq təqdim edilməsi.
- Virtual aktiv və virtual aktiv xidməti təminatçılara dair qanun layihəsinin hazırlanması.
- “Kredit təşkilatlarının borcalanlar haqqında məlumatın Mərkəzləşdirilmiş Kredit Reyestrinə verilməsi Qaydası”na dəyişiklik edilməsi.
- Maliyyə institutları üzrə IT idarəetmə çərçivəsinin formalaşdırılması.

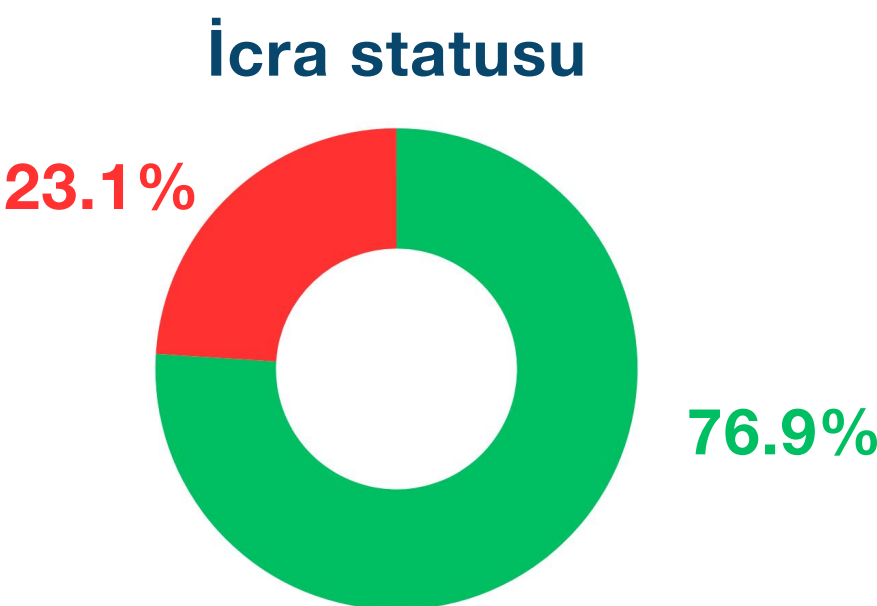
Növbəti addımlar

- “Açıq bankçılıq” yanaşmasının tətbiqinin sürətləndirilməsi və “Açıq maliyyə” yanaşmasına keçidin təmin edilməsi.
- Müştərilərin rəqəmsal kanallarla eyniləşdirilməsi prosesinin təkmilləşdirilməsi.
- Data əsaslı “SupTech” həllərin tətbiqi ilə nəzarət proseslərinin təkmilləşdirilməsi, datanın idarə edilməsi çərçivəsinin hazırlanması, həmçinin datanın idarə edilməsi üzrə müvafiq təcrübə və ekspertizaya malik idarəetmə strukturunun yaradılması.
- Maliyyə bazarlarında kiber dayanıqlılığın və kiber risklərin idarə edilməsi mədəniyyətinin gücləndirilməsi.
- FinCERT-in yaradılması.

* XTR - Xüsusi tənzimləmə rejimi
* SupTech (Supervisory Technology) - Nəzarət texnologiyaları
* RegTech (Regulatory Technology) - Rəqəmsal texnologiyalar
* Fintech (Financial Technology) - Maliyyə texnologiyaları
* FinCERT – Maliyyə bazarları üzrə Kompüter İnsidentlərinə Cavab Qrupu

Dayanıqlı maliyyə təşəbbüsləri üzrə icra vəziyyəti

2024-cü ilin nəticələri

Əsas nailiyyətlər

- “Dayanıqlı Maliyyə Prinsipləri”, “Banklarda ekoloji risklərin idarə edilməsi üzrə Təlimat”, eləcə də, “Yaşıl Taksonomiya” təsdiq edilmişdir.
- Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə birgə Azərbaycanın maliyyə sektorunda keçid risklərinin qiymətləndirilməsi və uyğunlaşmaya yönəlmiş ilk birgə texniki yardım missiyası başa çatdırılmışdır.

Gecikən fəaliyyət istiqamətləri

- Yaşıl və dayanıqlı maliyyə alətləri bazarının inkişafı üzrə əlverişli hüquqi və tənzimləyici mühitin formalaşdırılması.
- İqlim və ESI risklərinin açıqlanması üzrə əsas meyarların, habelə əmsalların müəyyənləşdirilməsi və tənzimləyici çərçivəyə inteqrasiya edilməsi.
- Maliyyə institutları tərəfindən iqlim və ESI riskləri üzrə məlumatların dövrü əsasda açıqlanması.

Növbəti addımlar

- Dayanıqlı maliyyə üzrə əlverişli mühitin formalaşdırılması istiqamətində hökumətin yaşıl suveren istiqraz buraxılışı təşəbbüslərinin dəstəklənməsi.
- İqlim və ESI amillərinin risklərin idarə edilməsi sistemində inteqrasiyası.
- Maliyyə bazarlarında şəffaflıq və bazar intizamının təmin edilməsi məqsədilə İqlim və ESI risklərinin açıqlanması üzrə əsas meyarların və əmsalların müəyyənləşdirilərək tənzimləyici çərçivəyə inteqrasiya edilməsi, həmçinin maliyyə institutları tərəfindən bu risklərə dair məlumatların dövrü əsasda açıqlanması.

*ESI (Ekoloji, Sosial və İdarəetmə)

Peşəkar inkişaf və maliyyə məlumatlılığı təşəbbüsləri üzrə icra vəziyyəti

2024-cü ilin nəticələri

İcra statusu

Əsas nailiyyətlər

- Peşəkar Sertifikatlaşdırma Çərçivəsinin hazırlanması istiqamətində təcrübələrin təhlili və əməkdaşlığın təşviqi, həmçinin çərçivə sənədinin yaradılması üzrə fəaliyyətlər uğurla həyata keçirilmişdir.
- Maliyyə Məlumatlılığının artırılması sahəsində təcrübələrin təhlili və hədəf qruplarının diaqnostikasının həyata keçirilməsi, maliyyə xidmətləri sektorunun iştirakçıları ilə əməkdaşlıq şəraitində ictimaiyyət üçün məlumatlılıq proqramlarının hazırlanması uğurla icra edilmişdir.

Növbəti addımlar

- Peşəkar Sertifikatlaşma Çərçivəsinin yaradılması istiqamətində regulativ bazaya müvafiq dəyişiklik və əlavələrin edilməsi.
- Davamlı öyrənmə çərçivəsinin hazırlanması və İT həllinin yaradılması.
- Peşəkar Sertifikatlaşma Çərçivəsi üzrə tələblərin Risk əsaslı nəzarət sistemində inteqrasiyası.
- Maliyyə Məlumatlılığı çərçivəsində Maliyyə könüllüləri layihəsinin işlənilməsi və Həyatın anları modelinin hazırlanması.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MƏRKƏZİ BANKI

Strategiya və layihə idarəetməsi departamenti

E-mail: strategy@cbar.az